

Milisiýada saklanan gelnalyjy / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Milisiýada saklanan gelnalyjy / satiriki hekaýa MILISIÝADA SAKLANAN GELNALYJY

- Kakam-a birtowra adamdyr. Öýümizde-de sähne, saňsar gytlyk eder ýaly däl. Jenaýatdan gaçyp däliräp ýörenlerem bar. Hersem gurply-gurply ketdeleriň läligi. Kakam meni şolaryň birine hökman satar. Berk durmaly borus, Ahmet – diýip Gülragna Ýagdynyň oglunu habardar etdi.
- Kakaň şunça gezek barsagam sözümüzü almad-a. Niçesar ýalbarmaly borus? – Ahmet naýynjar gürledi.
- Ahmet, saňa müzzermek gelşenok, gaçaly. Kim näme diýse şony diýsin, gaçaly – diýip, Gülragna soňky sözünü aýtdy. Ahmet çuň pikire batdy.
- Ahmet, başga ýol ýok, oýlanybam oturma – diýip, Gülragna sözünü soňlady.

Atabal aganyň gyzy Gülragna Ýagdynyň ogly Ahmet bilen Aşgabatda tanşypdy. Tanyşlyk söygä öwrüldi.

Ahmet şonda maşyny bilen Gülragna dagyny jygyllyga, ýarmarka alyp gidipdi. Muzeýleri, sergileri, baglary gördüler. Nusaýa aýlandylar, pyrlampaja mündüler. Gülragna jygyllykda öz gelnejesinden, jigilerinden bilgeşlän azaşypdy. Bazar sowulýança Ahmet bilen maşynda oturypdy. Aýdym-saz diňläpdiler. Durmuş gurmak hakda gepleşipdiler. Birek-birege göwün berdiler. Saý-sebäp bilen birnäçe günlär duşuşdylar. Şol günlerde paýtagtymyzdaky döwlet sirkiniň köşgünde «Aşgabat perisi» ady bilen gyzykly konkurs geçirilýärdi. Has owadan gyzlaryň arasynda «Aşgabat perisi» diýen hormatly ady eýelemek uğrunda geçirilýän täsin konkursa bilet almak «Aşgabat perisi» bolmakdan has kyndy. Nobat edil Galileýiň guýrukly ýyldyzy ýaly yüzlerce metre uzalyp gidýärdi. Golaýyna barmak hiç mümkün däldi. Ýaka ýyrtışma oýnunda utulyp, ahyrynda-da

süllümbaý bolşup, boş çykýan men diýen ýigitler köpdi. Ahmet nädendir öýdýäňiz? Iki bilet alyp geläýendir görseň. Zora zor diýmeli! Gyzyň göwni ýetdi.

Sirkiň owadan kösgи. Gülragnaň oňa birinji gezek girişidi. Aslynda onuň aşyklar şäheri güzel Aşgabady ilkinji sapar görssi ahyry. Konkurs başlandy. Özlerine göwni ýetýän zybagözeller orta çykyp başladylar. Bili bir gysym, saçы bir gujak, üzumiň suwy ýaly näzeninler.

– Halk hojalyk institutynyň laboranty Gülşat Öwezowa – diýip, konkursy alyp baryjy joşgun bilen yqlan etdi.

Dürlı reňkdäki ysyklaryň, göçgünli sazlaryň täsirinden ýaňa ýaş ýürekler joşa geldi. Ruh guş bolup göge göterildi. Keýpler kökeldi. Kelleler göçdi. Bu ýagdaýda ol-a ýaşlar ekeni, goja bolsaňam özüni ýitirmegiň mümkindi.

Gülşat Öwezowa özünü her taraplaýyn görkezmegi başardy. Elbetde, bu ýerde esasy roly owadanlyk oýnaýardy. Ol kemsiz owadandy. Mähirlidi. Ezberdi. Görmäge göz gerek! Bir kemsiz güzel diýilýän gyzdy. Onuň bäsdeşleri Liliýa bilen Lýuliýa hem üýtgesikdi.

– Gülragna, sen Gülşatdan hem owadan! – diýip, Ahmet pyşyrdady. Ol Gülragna golaý süýşdi.

– Akyllı otur, Ahmet – diýip, Gülragna çalaja duýduryş berdi. Ol kilçermäni halamaýardy. Akyllı gyz söýgüde-de akyllı hereket edýär.

Söýşenler aşyklar şäherini aýlanyp gördüler. Aşyk-mağşuk bolşup, bir hepdäläp tirkeşdiler. Gaçmalymy ýa ylalaşyk ýoly bilen toý tutmalymy? Durmuşyň çylşyrymly meselelerinden baş alyp çykyp bilyänler: «Gaçmak iň soňky çykalga. Ene-ataň razylygy hökman gerek, olaryň ýüregini ýaraýmaly däl, ekläp-saklana hormat etmeli» diýen netijä geldiler. Emma Atabal aga sawçylary golaýyna eltmedi. Aradan birnäçe ýyl geçdi.

– Oglum, sen ýalandan heserlän bolaý, hiç gepleme özüňem. Diňe aglap ýa gülüp bilersiň. Işdäň, ukyň sag bolsun. Gara zähmetden gaçma, wessalam. Men seni Atabal agaň öýüne alyp gideýin. Onuň öýünde sensizem däli gyt däl. Kyrk bolmasa, kyrk bir ekeniň-dä diýen ýaly senem biri bolarsyň-da – diýip, Ýagdy ogluna döwletli maslahat berdi. – Gitdik! Shaýyň tut. Köne-

küşül geýin.

– Atabal aga, men-ä bir ýumuş bilen geldim. Şu dogman geçen dogma bir ýerde beňli çilim çekipdir-de, kellesine zeper ýetiripdir. Gudratyň görkezip, doga-tumar etmeseň-ä boljak däl, porhan aga – diýip, Ýagdy çyna berimsiz ýalan sözledi. – Aklygyňzy ýetirerin. Ynha, häzirlikçe şujagaz puly alyp gal.

– Ýagdy iki daňy üçlügi Atabal aganyň öňüne oklady.

Gapyňa bir öküzem daňjak. İki maşynymyň biri seniňki bolar, porhan aga – diýip, Ýagdy suňsurdy. Atabal aganyň gözleri ulalyp gitdi. Ýuzi ýagtyldy. Joşup gürledi:

– Owal-a Hudaý, galyberse-de erenler, dogmaň tut ýaly bolar! Derdi-belasy Kap dagyndan aşar – diýdi.

«Kimiň Kap dagyndan aşjagy belli bolar basym».

Ýagdy gaýtdy. Ahmet bolsa porhanyň öýdençeri boldy galyberdi. Atabal aganyň bir köne «Ural» motory bardy. Ahmet ony derrewem remont etdi. Ot daşap, ýaşulynyň mallaryny bakyp geziberdi. Hiç geplemedi. Öýün işini kemsiz ýerine ýetirdi. Howlyny gül ýaly etdi. Ýag döküp ýalabermeli boldy. Mal ýataklary şeýlebir arassalandy. İçinde adamy operasiáa edibermelidi. Porhan ony okajagam bolmady. Oňa doga okap, tumar dakjagam däldi. Sebäbi Ahmet sagalsa, ol işleri kim etsin. Mugt işçi güýjünü kim erbet görýär? Şonuň üçinem porhanyp em-ýom bilen işi ýokdy. Ahmedin bolsa köne «Ural» bilen şol ot daşap ýörsüdi. Yzynda uzyn tüsse galdyryp, tutuş bir küde gök ot süýşüp gelýärdi. Motosiklet görnenokdy. İçinden müňňülläp biri çykar, olam Ahmeddir görseň. «Däli gelýär!» diýsip, her kim oňa ýol berýärdi. Ahmet asla geplänokdy. Gülragna ikisi hat üsti bilen habarlaşýardy. Mal ýatagynyň içinde bir buky ýerde hat goýyan ýörite gizlin ýerleri bardy.

Günlerde bir gün Atabal aga öz aýaly bilen uzak bir ýere ýatymlyk gitmeli boldy. Bir kolhoz başlygynyň enesi ýogalypdyr. «Sen, goşgy goşup, aglamaga ökde. Hemmänem agladyp bilýäň» diýip, Atabal aga pata ýerine öz aýalynam alyp gitdi. «Biz üçünü geçirip geleris» diýip, ýaşuly öýün ähli karkasasyny Gülragna berk tabşyrdy. Barly-bajamly adam ýogalsa, ýaşulynyň göhi gelýär. «Pylan başlygyň atasam-a üsgürip başlanmyş. Pylan neçelligiň enesi gyldamak keseline

sataşanmyş» diýip, Atabal aga hezil edinip gürrüň berýärdi. Eger başga biri, ýonekeý kärli adam olse: «Ýalançy panyň gowgasyn dan dynaýdy. Asyl bolaýypdyr. Bu dünýe orramsyň oýnagydyr, hakyky ýasaýyş o dünýededir» diýyärdi. Emma o dünýä özünüň gidesi gelenokdy.

Pursatdan peýdalanyп Ahmet bilen Gülragna gaçdy. Olara samalýot howply boljak ýalydy. Tanşyň duşaýmagy mümkün. Göz köp. «Ural» bilen Daşoguz –Aşgabat şosse ýoluna çykmalы diýen netijä geldiler. Motory ýolda bir öýde goýup, ýük maşynlary bilen Aşgabada ýetmeli. Iň ähtibarly ýol şol. Plan düzüldi. Ahmet Gülragnany gozakda ýatyrdy. Üstüni täzeje orlan körpe ýorunja bilen pugta basyrdy, daňdy. İçinde biri bardyr öydüp, eger-eger, ýedi uklanda-da ýadyňa düşjek däldi. Şol wagtam Atabal aganyň agtyklary motosiklete mündüler.

– Me, pul bereýin. Karateli kino gidiň. Moroženoýe iýiň. Limonad alyň. Marş! – diýip, Ahmet oglanlary ugratdy. Raýon merkezine ýetip baryarkalar DAI-niň postunda awtoinspektor Oraz «jürt» etdi. Saklap barlamakçy boldy.

– «Prawaňy» görkez?

– Öýde galypdyr, ýoldaş leýtenant.

– Kelläň-ä ýanyňda ýaly?! Nomuram-a ýok motoryň?! Syrmassallah!

– Alaryn-da.

– Açaryny äber bäri?

– Açıram ýitipdir. Köne motor-da, ýoldaş leýtenant.

– Kelläň-ä ýitäýmändir. Lulkede näme bar?

– Otdan başga hiç zat ýok. Barlaň-da göräyiň, ýoldaş leýtenant. Fermadan kärendesine arryk göleleri alypdyk. Janawarlar aç durlar.

– Ogurlyk zat ýokmy?! Lulkede göknar bar bolaýmasyn?! – diýip, leýtenant ýorunja elini uzatdy. Basyşdyryp gördü. Duýmady.

– Barlaň, ýoldaş leýtenant! – diýip, Ahmet öz howsalasyny basjak boldy.

– Ony maňa öwretme, han ogul. Milisiýa baryp barlaýarys.

– Gölelerimiz aç gygyrýar.

– Yzyma düş. Seniň bu motoryň kimiňkidigem belli däl. Hiç hili signalam ýok munda. Ogurlyk bolaýmasyn?! Seň, oglan, gözün

ýaman ýeser görünýär. Sypatyň düz möjegine meňzeýär. Bir aýyň içinde on üç adamyň motory ogurlandy. Arzalary bizde ýatyr. Şoň dördüsü «Ural». Hany öňe düş – diýip, awtoinspektor öz maşynyna girdi. Depesindäki çyrasyny gündiziň günortany ýakyp, signal berip, ala-goh bolup, «gelnaljyny» milisiýa tarap alyp ugrady.

Milisiýanyň howlusynda gabalgy motosikletdir welosipedleriň özi üç yüz dagy bardy. Ahmet «Uraly» eltip goýdy. Özünü howludan basym çykardylar.

– Ertir geläý, derňap göreris – diýdiler.

Gülragna bolsa gozakda ýatdy galyberdi. Iňrik garaldy. Agşam düşdi. Ahmet howlynnyň töwereginde pelesaň kakýardy. Nobatçy hem «oljalaryň» arasynda köw-söw edip ýördi. Howlynnyň haýaty beýikdi. Üç metrди. Üsti tikenekli sim bilenem torlanandy. Howlynnyň öni köçe, iki gapdaly hojalyk jaýlary, olaryň hem itleri seni iýse-de doýjak däldi. Tör tarapy berk saklawlydy. Edarady, ýagny bankdy. Sol agşam Akmyrat milise diýilýän goja kişi gelip, milisiýada smenany kabul edip aldy. Ol aýlanyp ýörüşine, gozagy ter ýorunjaly «Uraly» gördü. Ýanyna bardy. Ýorunjany elläp gördü. «Gyzymyň öýüne eltäýsem-ä bag goýunlar-a maňa alkyş okardylar-ow» diýip, «Uralyň» «şahyndan» tutup, pikir etdi. Ýene oýlandy. «Ertir akt ýazyljak bolanda, eýesi: «Hany, otum» diýip, dawa salmagy mümkün. Ýa-da bolmasa, ýorunjasyny alyp, syrkyndyr akbaş ýygyp, ýerine goýaýsammykam?! Ýene: «Aý, beýtmäýin-le. Häzirki döwrüň adamy äjit-mäjid-ä, borjuny bilmezden hukugyny talap edip başlar. Otuzynjy ýyllaň sada türkmeni ýok indi». – Akmyrat aga otuzynjy ýyllarda hem milisiýada işläpdi. Bir gezek ol çöle gidipdir. Çarwa baýlaryny guma ýygnapdyr. Ýany bilen köne telefon trubkasyny hem alyp giden ekeni. Bir gulaç sim hem göteripdir. Akmyrat aga simiň bir ujunu çägä dürtüpdir. Beýleki ujundaky trubka üflän bolup gepläpdır.

– Allo, allo, Mesgew, Mesgew! Ýoldaş Stalin gerekdi maňa?! Özüňizmi asyl! Salawmaleýkim, ýoldaş Stalin! Sizdendir, aýdyberiň! Gül ýaly. Mes, gurgun. Ýeňnemem gurgunmy?! Swetlana ulalýamy?! Ýoldaş Ýežowa salam aýt. Ýoldaş Stalin, şu ýerde Garagumda başyna giden birküç sany baý bar. Nädeli?! Şura

hökümetini pisint edenoklar. Garyp-gasary ezýärler. Maňa seretseň-ä, türkmençilikde ylalaşsak gowy bordy, ýoldaş Stalin! Ýa ýeke oka tabşyraýynmy. Okumy gysganmasam, janyна haýpym gelenok. Gatyrganybersek, bular Eýrana geçjekler. Özleri gitse, atamdan aňyrrak gitsin weli, mallarynam sürüp gitjekler. Bor, janyňyz sag bolsun, ýoldaş Stalin!

Netijede, Akmyrat aga bir süri goýny sürüp gaýdan ekeni. Akmyrat aga geçmişde eden pyssy-pyjurlyklaryny ýatlap ırkılıp otyrka, Gülragna motosikletiň gozagydan emaý bilen çykdy. Shaýly gyz shaňyrdap çykyp, haýatyň čünküne tarap dähedem-dessem basyp, ýöräp ugrady. Ol ýerde bir «jadyly» ýüp ony çekip aly-da, howa göterdi. Emma Akmyradyn çöňnelen gözleri «jadyly» ýüpi saýgarmady. «Shaýly gyz ganat baglap göge uçdy» diýip düşündi. Akmyrat milisäniň dili tutuldy. Gaýtarmış dogany okajak boldy. Bar bilyänje baş-alty sany arap sözleri hem ýatdan çykdy gitdi. «Shaýly gyz!» diýip, Akmyrat aga çalaja pyşyrdady. «Toba, toba! Şu howluda eýe bolmaly! Nähak ganyň köp dökülen ýeri!»

Ertesi irden Akmyrat milise naçalnigiň ýanyna, kabinete kürsäp girdi.

– Ýoldaş naçalnik, biziň şu howlymyzda eýe bar. Öten aşsam hut öz gözüm bilen gördüm, ynanaý, walla. Nähak gan ýerde ýatmaz. Göz görkezip başladygydyr!

– Ýak, senem-äý, Akmyrat aga, tapýaň-ow bir zatlary – diýip, Aşyr güldi.

– Hudaý bar. Şu howluda Stalin, Ýagoda, Ýežow, Beriýa döwründe köp adamlary bize atdyrdylar. Nähak gan döküldi şu howla. Göçeli şu ýerden, ýoldaş Balakaýew.

– Beýlekileriňe belet weli, Ýagodaň kim-äý?!

– Ýak, senem-äý, Genrihi tanaňokmy?! Biz köp jenaýatçylary tapyp bilemezok. Ölen şehit bolup, ölüp gidip otyr. Öldüren kazy bolup, arkaýyn ýaşap ýör. Nämе üçin? Sebäbi şu jaýda eýe bar. Gözüm bilen gördüm. Göçeli, ýoldaş naçalnik. Raýkomyň sekretaryny öldürdiler. Indi gezek biziňki.

– Akmyrat aga, git-de dynjyň al – diýip, naçalnik öz gündelik işi bilen gümra bolup başlady. Sebäbi naçalnik öten aşsamky wakadan habarlydy. Gülragnanyň howludan çykarylysyn bilyärdi.

Emma Akmyrat agadan syr saklaýardy. Sebäbi Akmyrat aga bilen Atabal aga bir adam diýen ýalydy. Şonuň üçin Akmyrat aga duýdurman ýaragyna pagtabent ok salyp beripdiler.

Gurbangylyç HYDÝRÖW. Satırıki hekaýalar